

Великоднє послання владик УГКЦ в Польщі 2025 р.

**Христос Воскрес!
Дорогі у Христі!**

Правда про воскресіння Ісуса Христа вже дві тисячі років дивує світ і є джерелом радісної надії для тих, хто приймає її з вірою. Намагаючися збагнути зміст літургійних текстів свята Христового Воскресіння без проблем помітимо, що в них часто мовиться про перемогу. Тропар, який є для нас немов гимном Христового воскресіння: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя

*Всесвітлішим і Всечеснішим Отцям,
Преподобним Монахам і Монахиням,
Дорогим у Христі Братам і Сестрам!*

дарував!», який співаємо безліч разів у великодньому часі, говорить про Христову перемогу над найбільшим ворогом людини, яким є смерть.

Стихира Пасхальної Утрени оспівує нашу радість та вдячність за цю перемогу: «Святкуємо перемогу над смертю, знищення аду, іншого життя вічного початок і, радіючи, оспівуємо того, що це вчинив, — єдиного благословенного отців Бога і препрославленого». Нарешті подолана смерть, яка досі забирала (Закінчення на 4 сторінці)

Христос Воскрес! Воїстину Воскрес!

«Хоч і у гріб зійшов Ти, Безсмертний, * та адову зруйнував Ти силу, * і воскрес еси як пере-
можець, Христе Боже, * жінкам-мироносицям
звістивши: Радуйтеся, * і Твоїм апостолам *
мир даруєш, * падиши подаєш воскресення».

Безсила благодать

Ці слова з'являються на моніторі комп'ютера ввечері п'ятого квітня 2025 року. Кілька годин раніше росіяни вдарили по Кривому Рогу. Загинуло кільканадцять людей, серед яких (на цей день) шестеро дітей.

Кожного четверга у Великому Пості на Утрени читається у візантійській традиції уривок з пророцтва Авакума, третю главу, молитву пророка, яку в деяких виданнях Біблії називається «Запрошенням до втручання Господа». Вибраний народ хочуть поневолити сусіди, але пророк не сумнівається в Божій допомозі: «Ти в гніві по землі ступаєш, в обуренні народи топчеш. Ти вирушив народ твій рятувати, помазаника твого спасати. Ти розбив дім нечестивця, ти оголив його підвалини до скелі. Ти прошив спи-
сами голову його вояків, що кинулися бурею, щоб нас розігнати, щоб з радістю пожерти бідолаху в тайнім місці» (Ав 3, 12–14).

Реакція пророка на такі сцени є зрозумілою: «Почув я це, і затремтіло моє нутро; на вість про це уста в мене задрижали. Біль проймає мої кості, і ступні мої під мною захи-
тались» (3, 16). І раптом несподівана заява: «Я жду спокійно на день нещастя, щоб упало на народ, який на нас нападає» (3, 16).

У неділю Пасхи почуємо в Стихирах Утрени: «Воскресіння день! Просвітїмся торжеством, і одні одних обнімемо, та скажімо: Браття! І тим, що ненавидять нас, простім все з воскресінням». З тими, які на тебе нападають, щоб вбити, не можна обійматись, навіть в неділю Пасхи. В кого працює інстинкт самозбереження, не зробить цього. Це було б рівнозначне з самогубством, яке несумісне з християнством. Протягом Чотиридесятниці, звершуючи в неділі Літургію св. Василя Великого, так само у Великі (Продовження на 13 сторінці)

У номері читайте

- Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха» польською мовою
- Вказати на своє богослов'я
- Володимир Мономах — останній великий князь Русі
- В наміренні родин та миру в Україні й цілому світу
- Земля 2.0
- Писанка у великодньому кошику й в архітектурі
- Варлаам Шептицький — єпископ Львівський, Галицький та Кам'янецький Руської Унійної Церкви
- Сестра Парте́нія Марія Куриляк
- Никифор Криницький
- Великодні дзвони

Катехизм УГКЦ

«Христос — наша Пасха»

польською мовою

24 березня 2025 року в осідку Секретаріату Конференції Єпископату Польщі у Варшаві відбулася урочиста презентація польського перекладу Катехизму УГКЦ «Христос — наша Пасха». В події взяв участь Отець і Глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Святослав, разом з усіма єпископами УГКЦ в Польщі.

Презентація польського перекладу Катехизму УГКЦ «Христос — наша Пасха».

Присутніх привітав секретар Конференції Єпископату Польщі єпископ Марек Марчак. Презентацію вів Владика Аркадій Трохановський, який перейняв справу видання польського перекладу від Владики Володимира Ющака, котрий започаткував це діло. Крім єрархів, слово взяли члени редакційної колегії: о. Шимон Янковський OSA, який здійснив переклад, автор цих рядків і о. проф. Марек Бляза SJ, які переглянули переклад під богословським оглядом, і д-р Леслав Лесик, котрий перевіряв коректність цитат з творів Отців Церкви.

Слід додати, що фінальне вичитування тексту здійснив диякон д-р Петро Сивицький. Численно зібрані учасники презентації, серед яких були священники і монахині з трьох наших єпархій, були свідками цікавого, мериторичного обміну думками.

Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав підкреслив, що «ця подія є не тільки символічною, але й історично важливою», зокрема для нього особисто, оскільки він брав участь у підготовці Катехизму ще на етапі його написання українською мовою.

Блаженніший Святослав розповів про історію виникнення Катехизму УГКЦ та нагадав, що Синод Єпископів УГКЦ визначив, що катехизм має бути

«літургійним», має розкривати Божі Істини через літургійне життя Церкви, що є основою віри і практики християн, зокрема візантійської традиції.

Глава нашої Церкви наголосив на тому, що автором кожного катехизму «не є якась конкретна особа чи видатна людина, а Церква та народ Божий». «Цей Катехизм став моментом єднання

живої Церкви і пошуку способу розуміння, а також конкретизації цього способу пізнання Господа Бога, який ми маємо в традиції Київської Церкви» — додав він.

Може випереджуючи сумніви декого щодо доцільності видання Катехизму УГКЦ польською мовою, Блаженніший сказав: «Цей Катехизм є знаком нашої

Отець проф. Марек Бляза SJ.

пошани до польського читача та Церкви в Польщі, а також знаком готовності поділитися тими дарами, які ми отримали від Бога через нашу культуру та історію».

Блаженніший висловив сподівання, що видання Катехизму польською мовою буде цікавим для польських богословів і стане об'єктом вивчення на наукових богословських факультетах у Польщі: «Я би хотів, щоби Церква в Польщі знайомилася з нашою Церквою. Хто ці католики? Що вони приносять до Польщі сьогодні, в цей день, в цих обставинах? Я думаю, що це знайомство буде дуже важливим для взаємної поваги і співпраці».

Польський переклад Катехизму УГКЦ «Христос — наша Пасха», який українською мовою вийшов у 2011 році, з'явився після появи перекладів англійською, російською, іспанською, португальською і німецькою мовами. Це має свої плюси, наприклад те, що в ньому враховано виправлений переклад Божественної Літургії св. Івана Золотоустого на українську мову. І так в номері 385 замість «У молитві після „Отче наш“ священник молиться, щоб Господь як „Лікар душ і тілес“ своє пречисте Тіло і Кров „всім нам на добро рівно подав“, є: „W modlitwie po „Ojcie nasz“ kapłan modli się, aby Pan, jako „Lekarz dusz i ciała“ zatroszczył się o naszą przyszłość zgodnie z potrzebami każdej osoby».

Далі буде — так хочеться закінчити цю замітку, заохочуючи читачів «Благовіста» до того, щоби поділилися своїми думками.

о. Богдан Панчак
світлини: ВР КЕР

Вказати на своє богослов'я

У Апостольському Листі — „Світло Сходу” (Orientale Lumen, 5) св. Іван Павло II написав: „На Сході і на Заході у дослідженнях об'явленої правди використовували різні методи... Ці різні богословські окреслення часто доповнюються, а не протиставляються”.

У понеділок 24 березня 2025 р. в будинку Конференції Єпископату Польщі в Варшаві відбулася урочиста презентація польського перекладу Катехизму УГКЦ „Христос — наша Пасха”. Подія відбулася за участю Глави Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Святослава, редакційної колегії, що працювала над перекладом Катехизму, а також єпископів УГКЦ в Польщі.

Блаженніший Святослав.

У червні 2011 р. відбулася українська презентація Катехизму УГКЦ „Христос — Наша Пасха”. Як зауважив Блаженніший Святослав, який також брав участь у підготуванні цього Катехизму — Катехизм повинен бути «літургійним». Центральною частиною документа стало розкриття Божої істини через літургійне життя Церкви, що є основою віри й практики християн. Катехизм має нам помагати поглиблювати знання про Бога, про віру, про Церкву, про те, в що маємо вірити, як маємо молитися, як маємо жити як християни, як свідчити Христа, як, вкінці, маємо спастися. За чотирнадцять років Катехизм було перекладено і видано англійською, російською, іспанською, португальською, німецькою, а тепер і польською мовами.

Переклад Катехизму на польську став результатом плідної праці редакційної колегії, якої членами були: о. митрат Богдан Панчак, о. д-р габ. Марко

Блаза SJ, о. Симеон Янковський ОСА, п. Леслав Лесик, п. Дорота Олещак, Владика Володимир Ющак та Владика Аркадій Трохановський, а також багато інших осіб, завдяки яким можна були надрукувати Катехизм. Фінансову підтримку надала німецька організація «Реновабіс». Праця над Катехизмом тривала від 2017 р. і досвідчили ми різних історій, які, здавалося, можуть зупинити цей процес. Одна з них, це історія пов'язана з російською агресією на Україну. За порадою Патріяршої Катехитичної Комісії підготований до друку Катехизм знайшовся в Харкові, в найкращій в Україні друкарні. На жаль, російська ракета вдарила в ви-

Владика Аркадій Трохановський.

давництво і появилась проблема, чи не було знищено польської версії Катехизму. Виявилось, що, на щастя, збережено копію комп'ютерної верстки книги і можна було продовжити працю. Після ще інших ускладнень, вдалось надрукувати Катехизм у 2024 р. і його запрезентувати. Під час конференції Блаженніший Святослав зокрема відзначив: **«В руки польського читача віддаємо Катехизм УГКЦ, як вияв пошани, як бажання розповісти про себе, про свою Церкву, про своє богослов'я польською мовою. Цей Катехизм допоможе польським вірянам глибше зрозуміти богословську ідентичність УГКЦ і стане корисним матеріалом для вивчення на богословських факультетах Польщі»**.

Катехизм УГКЦ, без сумніву, цінний документ для нашої Церкви, оскільки є чи не першою спробою осмислити нашу традицію не з огляду на

римо-католицьке чи православне богослов'я. У багатьох випадках, щоправда, ця традиція не є простою для інтерпретації, зокрема, й через недостатність ґрунтовних досліджень з історії та богослов'я літургійної традиції. Особливість богословської традиції УГКЦ, східнохристиянської у своїх джерелах, визначає потребу й окремого катехизму для нашої Церкви. Катехизм хоче допомогти нам виховувати українця — греко-католика як свідомого християнина відповідального за своє життя, за Церкву та народ. За словами Глави УГКЦ Катехизм „Христос — Наша Пасха” має бути джерелом для розвитку і поглиблення церковного життя, **настільною книгою кожного** від єпископа до мирянина і катехумена.

Отець митрат Богдан Панчак.

Дуже дякую редакційній колегії за час спільної праці, за велику стійкість та витривалість. Дякую за велике богословське знання. Дякую за все, що допомогло нам надрукувати цей Катехизм польською мовою. Це важливий документ про нашу Церкву, що появляється ще одною іноземною мовою. Запрошую купувати наш Катехизм. Його можна придбати в наших парафіях та читати поглиблюючи свої знання, згідно до прохання Блаженнішого Святослава.

Владика Аркадій Трохановський,
світлини: ВР КЕР

Великодні послання владик УГКЦ в Польщі 2025 р.

(Закінчення з 1 сторінки)

людині не лише земне життя, але й не давала їй можливості дивитися в обличчя Бога у вічності.

Здійснюється правда, яку Христос заповідав своїм учням. На грішну землю сходить світло, яке відкриває двері до нового життя. У першій пісні Утрени Пасхи співаємо: **«Пасха Господня, Пасха, від смерті, бо до життя і від землі до небес Христос Бог нас перевів. Перемоги пісню співаємо»**. І справді, сьогодні співаємо тільки пісні про Христову перемогу. **Це надія для всіх народів**, для кожної людини, для всіх зажурених, які заблукали і шукають рятівної стежки. Свято Христового Воскресіння приносить християнам благословення полегшення і велику насолоду. Коли несемо цю щасливу новину до всіх, хто страждає і мучиться, хто непевен у своїй вірі, чи має хвилини слабкості, ми ніби подаємо руку допомоги тим, хто цього потребує.

Сила Христового воскресіння сьогодні є нашою надією в церковному, громадському та особистому житті. Не маємо певнішої і сильнішої допомоги — ні в міжнародній дипломатії, ні в силі військових потуг чи людських домовленостей, які готові за тридцять срібняків виставити ціну Неоціненному. У своєму воскресінні Христос силою Святого Духа чинить єдиним народом тих, хто колись протистояв один одному: **«Нема юдея ані грека... ні чоловіка ані жінки, бо всі ви одно у Христі Ісусі»** (Гал. 3, 28).

Дорогі у Христі Брати і Сестри!

Святкуємо воскресіння Господнє в час, коли все людство занурене в непевності й страху, коли не змовкають постріли в Україні та багатьох інших закутках світу, коли важко знайти надію. У цей важкий момент історії, позначений безладдям воєн, воскреслий Ісус постає могутнім джерелом світла. Його місія — нести світло у світ. Саме в цьому нашому пораненому світі ми покликані свідчити про силу воскресіння: **«Я світло світу. Хто йде за мною, не блукатиме у темряві, а матиме світло життя»** (Ів. 8, 12). Тільки Бог є Життям та Світлом. Ми, як люди, отримуємо життя

і світло, як у фізичному, так і в духовному вимірі, як незаслужений Божий дар. Світло, яке приносить Христос, це вогонь, який горить, але не нищить. Цей вогонь випалює зло і добуває з людини те, що найкраще, запалює нас до любові, правди та краси. Це вогонь Ісуса Христа.

Наш Спаситель долає все, що забирає мир серця і руйнує відчуття безпеки. У пасхальний ранок ми йдемо в паломництво з Христом, який об'являється нам як знак перемоги нового життя та звільнення від гріха і смерті. Своїм славним воскресінням Ісус запевнив нас, що Він є Господом історії та життя і що ніяке насильство не може перемогти Його. Навіть важкий камінь на його могилі не зміг зупинити Його триумфального воскресіння.

Спаситель, Воскреслий Христос, показує нам шлях до перемоги над злом і дає нам перспективу вічності, увійшовши до слави Отця через відкинення, духовні та фізичні страждання, гноблення та ганебну смерть. Гріх і смерть можемо перемогти лише разом з Христом — силою його воскресіння. Однак потрібно нашого бажання, зусилля та відкритості на Христовий дар, так як співаємо у стихирі Пасхи: **«Воскресіння день! Просвітімся торжеством, і одні одних обнімімо, та скажімо: Браття! І тим, що ненавидять нас, простім все з Воскресінням»**.

Тому переживаймо радість воскресіння Господнього, зміцнюючися в надії, джерелом якої є сам Бог. Це свята надія на вічне життя. Оскільки Христос є переможцем смерті, пекла та сатани, ми не падаємо духом. Ми відкриваємо майбутнє, тобто життя вічне, яке Бог сотворив для нас.

Дорогі у Христі Брати й Сестри!

В Ювілейному Році всі християни разом святкують Свято над Святими. Це також привід надії в майбутнє, адже звістка про воскресіння Господа Ісуса преобразила апостолів і сповнила їх великою радістю. Нехай ця радість, незважаючи на смуток і скруту, які ми переживаємо щодня, також буде розділена з нами всіма, з усіма християнами. Нехай мир, який Христос проголосив

усьому світу після Свого воскресіння, назавжди живе в наших серцях, в Україні та всьому світі. Нехай досвід Божої близькості та сприйняття Його любові через живу, активну участь у спільноті Церкви, допоможе нам стати вірними свідками Правди, Любові та Миру!

Ювілейний Рік є для нас унікальною можливістю взяти участь у різних релігійних заходах. Приєднаймося до паломництв до наших ювілейних храмів, мандруймо разом з ярославською іконою Божої Матері **Двері Милосердя**. Будьмо присутні на горі Явір, де рівно сто років тому, Мати Божа залишила вірному народу послання вірності Богу на важкі часи. Перш за все, нехай нашим свідченням про воскреслого Христа буде зустріч з людинолюбним, милосердним Богом у Таїнстві Покаяння та участь у Євхаристії, в якій приходить до нас Христос живий, бо Він є життя: **«Я хліб живий, що з неба зійшов. Коли хтось цей хліб їстиме, житиме повіки»** (Ів. 6, 51).

Наше свідчення віри виявляється в допомозі іншим, особливо тим, хто її потребує, в догляданні за хворими, самотніми людьми, особами з інвалідністю, чи тими, хто сьогодні на передовій в Україні, чи хто повернув покалічений з фронту. Їм також потрібна надія, яку несе Ісус Христос. Надію на життя вічне проповідуймо й тим, хто втратив своїх близьких, головно родинам в Україні. Пам'ятаймо, що для тих, хто вірує у Сина Божого, нема смерті, нема безнадії, бо Він нас запевнив: **«Я — воскресіння і життя. Хто в мене вірує, той навіть і вмерши житиме»** (Ів. 11, 25).

В останні, неймовірно складні три літа, ми глибоко вдячні за Вашу солідарність з Україною, що так щиро проявляється в молитві та матеріальній підтримці. Однак не можемо забувати, щоби за матеріальною підтримкою йшла також пошана й вірність мові, традиції, культурі та Божому закону — згідно з нашою церковною приналежністю. Щоденна вірність Всевишньому, Церкві та Народові потрібні нашим родинам. Запрошуємо, щоб активно включитися в наше церковне та громадське життя. Від нас та від наших дітей залежатиме, якою будемо Церквою та українською спільнотою в майбутньому. Сьогодні, щоби показати, як шануємо своє рідне, потрібно християнського виховання в наших родинах, потрібно присутності в житті Церкви, в наших громадських християнських заходах. Підтримуймо →

Посол України в Польщі Василь Боднар з візитом у Владики Володимира Ющак

20 березня 2025 року Вроцлав відвідав посол України в Польщі Василь Боднар, де разом із консулом України у Вроцлаві Юрієм Токарем зустрілися з Владикою Володимиром Ющак та місцевими священниками у Греко-Католицькій Парафії Воздвиження Чесного Хреста.

Посол Василь Боднар висловив щиру подяку Владисі Володимиру за його неустанну підтримку українців, які проживають у Вроцлаві, зокрема за допомогу в організації постачання дарів та медикаментів до воюючої України. Слова представника української державної адміністрації засвідчили про глибоку повагу до роботи нашої Церкви у допомозі українським біженцям, іммігрантам та самій країні.

Під час зустрічі обговорювалися питання, пов'язані з діяльністю Єпархії,

особливо в контексті подій, що відбуваються в Україні. Це підкреслює важливість координації зусиль між українськими дипломатичними представництвами та Церквою для надання допомоги тим, хто її потребує. Мовилося також про поточну працю Єпархії та

Учасники зустрічі перед вроцлавським собором Воздвиження Чесного Хреста.

її інтеграційну роль у праці з новоприбулими до неї вірянами з України.

Особлива увага була приділена діяльності Єпархії після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Це наголошує на тому, що Церква стала важливим центром підтримки

для українців, які шукають притулку в Польщі.

Також під час зустрічі була обговорена низка інших важливих тем, зокрема у сфері духа, як і щоденного життя. Це показує, що співпраця між українськими дипломатами та представниками УГКЦ є всебічною та охоплює різні аспекти життя української громади в Польщі.

Особливо були відзначені зусилля,

докладені до відбудови вроцлавського собору Воздвиження Чесного Хреста. Цей собор є головним храмом Української Греко-католицької Церкви в регіоні, що підкреслює його значення для цілої української громади.

Вроцлавська зустріч

стала ще одним підтвердженням того, що Українська Греко-Католицька Церква відіграє ключову роль у підтримці української громади за кордоном, особливо в такий складний час.

Прес-служба Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії УГКЦ

нашу спільноту, слухаймо себе взаємно, молимося один за одного. Нехай промовляють за нас наші діла і в цьому буде наша перемога.

Ми, як християни, усвідомлюємо собі, що нашу силу до перемоги над смертю та гріхом черпаємо з Христової перемоги. Завдяки цій перемозі дарується нам, як дар, вічне життя у Бозі. Однак, щоби його досягнути, потрібно у це повірити та нащодень жити згідно з Христовим Євангелієм. Божий Закон постійно актуальний, якщо навіть багато хто пробує знецінити християнські цінності. Нас зобов'язує Христове Євангеліє, й у цьому буде наша перемога, коли як паломники, разом, крізь життя, будемо перемагати труднощі, розчарування, спокуси але й також,

коли разом будемо підноситися з наших слабкостей та будемо радіти нашими щоденними успіхами. Не забуваймо про це. Нехай надалі Євангеліє Ісуса Христа залишається для нас словом надії та перемоги.

Дорогі у Христі Брати і Сестри!

Бажаємо усім Вам радісного та глибокого переживання Свят Христового Воскресіння. Нехай воскреслий Христос благословить усіх Вас миром і душевним спокоєм та дає силу щодня бути переможцями у боротьбі з гріхом, смертю та всяким горем, яке бере початок у первородному грісі. Радісне, родинне, але, передусім, глибоко духовне святкування цього річчя Свят Христового

Воскресіння нехай скріпить у кожному з нас віру в остаточну перемогу добра над злом та у вічне життя з Воскреслим Христом!

Благословення Господнє на Вас!

† Архiepіскоп Євген Попович
Митрополит Перемисько-Варшавський

† Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Кошалінський

† Аркадій Трохановський
Владика Ольштинсько-Гданський

Дано у Перемишлі-Вроцлаві-Ольштині на Празник Воскресіння Господа Нашого Ісуса Христа 2025 Року
Божого.

210 річниця з дня народження о. Михайла Вербицького

Архієпископ і Митрополит Перемисько-Варшавський Євген Попович 22 березня 2025 р. очолив поминальну Панахиду з нагоди 210-ї річниці від дня народження та 155-ї річниці від дня смерті отця Михайла Вербицького у Млинах. Отець став парохом у селі Млини на Яворівщині у 1856 р. Прослужив тут чотирнадцять років. Він жив скромно і часто переживав скрутні

від Бога. Він присвятив своє життя служінню людям, даючи їм віру і надію, лікуючи їхні душевні рани, виховуючи в них любов до ближнього та рідної землі. Як композитор він збагатив українську культуру численними хоровими, духовними і світськими творами, що й сьогодні захоплюють своєю мелодійністю, щирістю та глибиною. Для сердець українців най-

Панахида на могилі о. М. Вербицького в Млинах. Фото: Любомира Степан

часи. Двічі одружувався (перша дружина померла в молодому віці). Мав трое дітей, але старша донечка Марія, від другої дружини померла, не доживши до двох років.

Захід в Млинах було організовано Почесним Консулом України в Перемишлі Олександром Бачиком та парохом парафії Різдва Пресвятої Богородиці в Хотинці УГКЦ отцем Іваном Тарапацьким.

В урочистості також взяли участь Владика Петро Крик, єпископ-емерит, Митрополит Білоцерківський ПЦУ Євстратій Зоря, чисельно зібране духовенство, Посол України у Польщі Василь Боднар з дружиною Катериною, Генеральний Консул України в Любліні Олег Куць, представники Львівщини та української громади у Польщі.

Василь Боднар, зачитуючи лист Міністра закордонних справ України Андрія Сибіги до організаторів та учасників урочистості зазначив: *«Михайло Вербицький — постать багатогранна. Як кажуть у нас, талановита людина є талановитою в усьому. Він був не лише видатним музикантом і композитором, але й священником*

дорожчим його твором є музика до слів вірша Павла Чубинського „Ще не вмерла Україна“. Ця мелодія — не просто символ Української Державності. Вона є духовним натхненником, який дає сили нашому народові на його такому непростому шляху до свободи й процвітання. Ця музика і ці слова дають нам силу і стійкість, віру у перемогу і щасливе майбутнє України як невід’ємної складової європейського і євроатлантичного простору».

Відтак він висловив вдячність усім організаторам події. «Завдяки вашій невтомній праці ми зберігаємо світлу пам’ять про наших видатних діячів, ретельно плекаючи українське у Польщі», — додав посол.

Ця урочистість також була присвячена 20-й річниці посвячення Пантеону о. Михайлу Вербицькому архієпископом і митрополитом Перемисько-Варшавським Іваном Мартиняком та відкриття Президентом України Віктором Ющенком.

Зазначимо, що отець Михайло Вербицький приїхав до с. Млини (сьогодні — це Підкарпатське воєводство у Польщі) як душпастир у 1856 році. Він став

Пам’ятник о. Вербицькому в Яворіві.

настоятелем місцевої української парафійної спільноти Покрови Пресвятої Богородиці, для якої служив аж до кінця свого життя у 1870 році. Водночас був учителем музики у місцевій музичній школі. Там же в 1863 році написав музику до вірша Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна». Датою першого ви-

Пам’ятник о. Вербицькому у Львові.

конання твору офіційно вважається 10 березня 1865 року у Перемишлі на концерті, присвяченому Тарасові Шевченку. Однак, за свідченнями о. Івана Христома Сінкевича перше виконання цього твору відбулося у Перемишльській греко-католицькій катедрі Святого Івана Хрестителя 1 липня 1864 року.

Преслужба Секретаріату Синоду
Єпископів УГКЦ

Володимир Мономах — останній великий князь Русі (1053-1125)

У 1053(4) р. у сім'ї Всеволода Ярославича, четвертого сина Ярослава Мудрого і Марії, дочки візантійського імператора Константина IX Мономаха, народився син, якого назвали Володимиром (хрестне ім'я — Василь), [князь смоленський

(1073–1078), чернігівський (1076–1077, 1078–1094) і переяславський (1094–1113), великий князь київський (1113–1125) представник династії Рюриковичів]. Незабаром новонародженого охрестили й він отримав ім'я Василь. Дитинство Володимира пройшло в м. Переяслав-Руський (нині — м. Переяслав-Хмельницький Київської

обл.). У 12-річному віці він розпочав військову й політичну діяльність, допомагаючи батькові. Володимир Мономах був тричі одружений. Так, близько 1070 р. він взяв шлюб із дочкою англійського короля Гарольда II Гітою. Після її смерті одружився в 1107 р. вдруге (джерела, на жаль, не зберегли ім'я цієї жінки). Згодом Володимир Мономах взяв собі за дружину дочку половецького хана Аепи.

У 1094 р. Володимир Мономах розпочав боротьбу із половцями, яка тривала не один рік. Князь здійснив кілька десятків успішних походів, захищаючи південні землі Русі від нападів ворогів. Як згадував на схилі літ сам Володимир Мономах, «всіх походів зробив я вісімдесят і три великих, а решти не пам'ятаю, менших».

Як виглядав цей хоробрий князь? Історик XVIII ст. Василь Татіщев в одній зі своїх праць подав такий опис зовнішності Володимира Мономаха: «Був красивий лицем, очі у нього були великі, волосся рудувате й курчаве, чоло високе, борода широка. Зростом він не був особливо високий, але міцний тілом і дуже сильний». Про хоробрість і мужність князя читаємо й у «Повчанні»:

«...по ріці Росі їздячи, ловив я своїми руками тих же коней диких. Два тури на рогах підкидали мене з конем, олень один мене бив рогами. Вепр мені на бедрі меча одірвав, ведмідь мені біля коліна пійник укусив, лютий звір скочив

до мене на бедра і коня зо мною кинув на землю, та Бог мене уцілілим зберіг». У віці 60 років Володимир Мономах став великим князем київським. У квітні 1113 р. у стольному граді помер князь Святополк Ізяславич. Городяни, незадоволені економічною політикою князя (потурання лихварям, спекуляції сіллю урядовцями), під-

няли повстання. На вічі, що відбулося в Софійському соборі, було вирішено запросити посісти князівський стіл Володимира Мономаха. Новообраний князь проявив себе як мудрий правитель. Він відновив централізовану монархію в Київській Русі, сприяв розвитку економіки держави, проводив активну зовнішню політику.

Помер великий князь **19 травня 1125 року**, у віці 72 років. Володимира Мономаха поховали у Софійському соборі у Києві. Своїм синам Мономах заповідав дотримуватися християнських чеснот, жити в злагоді між собою.

Володимир Мономах та його син Мстислав стали останніми правителями єдиної Русі — України.

Володимир Мономах автор кількох творів — «Граматка до Олега Святославича», «Молитва» та «Повчання».

«Шанкою Мономаха», що дісталася кн. Мономаху ніби в спадок від візантійських родичів, коронували на царство московитських царів від Івана IV Грозного до Миколи II (насправді та шапка є виробом від самаркандських золотарів кін. 13 чи поч. 14 ст.).

«Історія України»

№ 22 (830), листопад 2014

Повчання [Володимира Мономаха за Лаврентіївським списком] — фрагмент

«Що вмієте, того не забувайте, а чого не вмієте, того навчайтесь а найголовніше — убогих не забувайте, а скільки можете по змозі годуйте і подайте [милостиню] сироті, і вдовицю оправдуйте самі, а не давайте сильним погубити людину. Ні правого, ні винуватого не вбивайте і не веліть убивати його. Якщо навіть заслуговуватиме смерті, і то не погубляйте жодного християнина. Слово мовлячи, і про погане, і про добре, не клянїться Богом і не хрестїться, бо в тому нема тобі ніякої потреби. Якщо ж ви будете клятву давати братам чи будь-кому, то провірте серце своє і, на чому можете устоять, у тому і клянїться, а, поклявшись, дотримуйтесь, аби, порушивши [клятву], не погубили душі своєї. Єпископи, і попи, і ігумени з любов'ю приймайте від них благословення, і не сторонїться їх, і, в міру сил своїх, любіть і печіться про них, щоб прийняти їхню молитву від Бога. А понад усе — гордині не майте ні в серці, ні в розумі, але скажемо: «Смертні ми, сьогодні живі, а завтра — в гріб; це все, що ти нам дав, не наше, а твоє, доручене нам тобою на мало днів. І в землі не ховайте [скарбів], то нам великий грїх. Старих шануй, як отця, а молодих — як братів. У домі своєму не лінуйтеся, а все помічайте. Не покладайтесь на тівуна, ні на отрока, щоб не насміхалися гості ваші ні з дому вашого, ні з обїду вашого. На війну вийшовши, не лінуйтеся, не покладайтесь на воевод; ні питву, ні їді не попускайте, ні спанню; і сторожів самі споряжайте, і вночі, розставивши скрізь [сторожу], біля воїв самі лягайте, а рано вставайте; а оружжя не спішіть із себе знімати, не роздивившись, бо з-за лінощів раптово чоловік гине. Ліжі остерігайтесь, і п'янства, і блуду, бо в них гине душа і тіло. Куди б ви не йшли і якими шляхами по своїх землях, не давайте отрокам чинити пакості, ні своїм, ні чужим, ні в селах, ні в житлах, щоб не почали вас проклинати. Куди не підете і де не станете, напийте і нагодуйте страждущого. А найбільше шануйте гостя, звідки б він до вас не прийшов, чи простий чоловік, чи знатний, чи посол. Якщо не можете [пошанувати його] дарами, то їжею і питвом: бо вони мимоходом прославлять чоловіка по всіх краях або добрим, або злим. Хворого відвідайте, покійного проведіть, бо всі ми смертні. І чоловіка не минайте, не привітавши, доброго слова не сказавши. Жінку свою любіть, але не давайте їм над собою влади. Це ж і кінець всьому: страх Божий майте над усе».

В наміренні родин та миру в Україні й цілому світу

Повномасштабна війна в Україні триває вже понад три роки (9 квітня був це 1141-й день). 16 лютого, в інтерв'ю для NBC News президент Володимир Зеленський заявив: «Ми зафіксували втрати: 46 000+ загиблих солдатів».

На моління прибули віряни з Ольштинського та Ельблонзького деканатів, а також з душпастирських греко-католицьких осередків Плоцька, Млави, Цеханова, Плонська, Пултуська утворених для іммігрантів та біженців.

Є ще десятки тисяч зниклих безвісти і в полоні. Не можна назвати напевно, бо зниклі можуть бути мертві або перебувати у полоні. Десь 380 тисяч поранені».

До московії їхні спец-служби депортували на русифікацію 19,5 тисяч українських дітей.

Станом на 2 лютого 2025 року окупанти пошкодили або повністю зруйнували 642 культові споруди, 596 з них — християнські храми (проект: «Релігія в огні»).

Міряни Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ, разом зі своїми душпастирями в неділю, в пообідніх годинах, 23 березня взяли участь у Хресній Дорозі, що відбулася в Кальварії Вармінській в Глотові (біля Доброго Міста).

Хресну Дорогу очолив Владика Аркадій Трохановський, ординарій Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ.

День 23 березня в новітній історії нашої Церкви, це знаменна дата, тому що якраз 14 літ тому, на Виборчому Синоді Єпископів УГКЦ, що відбувався в Києві, Владика Святослав Шевчук був обраний Головою УГКЦ. Вже наступного дня, 24 березня 2011 р. в Стрию, новий Глава взяв участь в похороні Владики Юліяна Гбура, який перед виїздом на Україну понад дві декади віддано душпастирював в парафіях сьогоденної Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ. Про обі ці події пригадав паломникам на початку Хресної Дороги кир Аркадій Трохановський.

Пройшовши цілу Хресну Дорогу у супроводі співу, з палаючими свічками в руках, молитов і читань перед окремими стаціями, паломники зупинилися перед XII. Дія відбулася вже в сутінках вечора, який освітлювали лише лампади при трьох хрестах встановлених на пагорбі поруч каменя з меморіальними написами, та мерехтливе світінням від смартфонів, що ними дехто з учасників записував подію. →

Земля 2.0

Будучи ще малим хлопцем, коли думав я про небо, завжди уявляв собі страшенну нудьгу. Небо — блакитне, значить і все там, мабуть, блакитне. Всі літають по хмарах, не треба їсти, пити, доторкуватися, обіймати, відчувати. Це звучало страшно — бо ж хіба хтось хоче бути приви́дом на хмарі? Звучить по-дитячому, але я знаю, що багато вірних і сьогодні так (свідомо або несвідомо) уявляють собі життя після смерті. Християнство навчає щось геть іншого. Радикальне. Несамовите. І майже забуде. Ми воскреснемо! З тілом.

Так, Пасха — це не лише свято того, що Христос подолав смерть. Це обіцянка, що ми всі воскреснемо. У нашому тілі. Людина — це не душа. Вона не пристосована до того, щоб існувати лише як душа. Людина потребує тіла. Як тіло і душа — єдині, цілісні але прославлені, оновлені, нетлінні.

Це не алегорія, не метафора, не поетична вигадка. Це — центр нашої віри. Щонеділі, щолітургійно, ми співаємо:

На завершення молінь в Готові, Владика Аркадій Трохановський, у слові на прощання, серед іншого відзвучив: «Сьогодні ми з вами пройшли цілу Хресну Ходу. Коли ми зупинялися перед кожною стацією, коли слухали підготованих до причитання текстів, тоді зрозуміли одно: що їхній глибокий зміст в тому, щоб ми взаємно служили одні одним, щоб ми один до одного ставилися з покорою, тому що кожен з нас грішний і ми дійсно потребуємо себе, але щоб так сталося, ми мусимо усвідомити собі, що над нами є Батько Небесний, яки хоче, щоб ми користали з його дарів...

Ми також просили сьогодні Бога, щоб ми приніс мир Україні. Вже більше трьох років Україна переживає свою Голгофу, страждання, терпіння і смерть своїх близьких. Досвідчує того, чого не повинно бути. Досвідчує зла від людей, які не розуміють, чим є християнські цінності. Сьогодні, коли недоброзичливі для нас пробують розділити українські землі, нам потрібно рішуче притися, треба голосно волати до Бога: „Боже, рятуй Україну!“».

Хресна Дорога вряян Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ в Кальварії Вармінській в Готові закінчилася спільним відспіванням гімну «Боже великий, єдиний».

(бт)

«Очікую воскресіння мертвих і життя майбутнього віку». Але чи справді ми на це чекаємо? Апостол Павло пише прямо: **«Якщо мертві не воскресають — даремна віра ваша»** (1 Кор 15,17). Це все або правда — або нічого.

Бог створив світ — матеріальний, красивий, тілесний — і назвав його **«дуже добрим»**. Його план ніколи не полягав у знищенні матерії, а в її перетворенні. Це означає, що після воскресіння ми будемо бачити, доторкуватися, їсти, обіймати, любити — тільки без болю, смерті, гріха, розпаду. Не **«життя після смерті»**, а життя після життя — тобто справжнє воскресіння, нова земля, нове життя. Нас чекає світ, у якому все добре — але ще краще. Їжа — смачніша. Радість — глибша. Любов — досконала. І це не фантазія, а суть християнської Пасхи. Пасха — це початок неба на землі.

Коли Христос воскрес, Він воскрес із тілом. Не став духом, не зник, не «перейшов у інший вимір». Він їв рибу, ходив, говорив, торкався, дозволяв Себе торкатися. Але вже не підкорявся смерті. Ось яка буде наша доля.

Це змінює все. Ми не покликані втекти в «духовне» небо. Ми покликані чекати і жити в очікуванні справжнього воскресіння, оновленого життя у преображеному тілі — у преображеному світі. Така Земля 2.0. Занадто добра новина, щоб бути правдою?

Можливо, саме тому, що ця надія така велика, ми перестали в неї вірити. Занадто фантастично. Занадто дивовижно. Легше говорити про «духовність», «моральність», «метафори» — ніж справді визнати: Христос переміг смерть так сильно, що нам усім дарує нове тіло і нове життя. Не раз траплялося так, що під час розмов згадка про тілесне життя після воскресіння — справжнє, лише просвітлене й краще — викликала подив, ніби ця звістка звучала вперше. Це трагедія! Адже ця істина — центр нашої віри.

Тож якщо ти досі думав, що віра — це втеча від тіла, то Пасха нагадує: Бог не хоче, щоб ми стали привидами — Він хоче, щоб ми стали справжніми людьми, тільки назавжди.

о. Христовор Єдвабнік

Писанка у великодньому кошику й в архітектурі

Особливим атрибутом (символом) Великодніх Свят від століть є зокрема куряче яечко, а насправді його багатіша версія — писанка, без якої не обійдеться жоден кошик з продуктами, що його несуть господарі з дітьми до церкви, щоби освятити їх вранці у Велику Суботу — у день перед Великоднем. Ця ж сама писанка потім є прикрасою великоднього стола, за яким збираються наші сім'ї після пасхальної літургії у перший день свят Воскресіння Христового.

Український етнограф і фольклорист Олекса Воропай в етнографічному нарисі «Звичаї нашого народу» (Мюнхен, 1958) відзначає: «Звичай робити писанки, та крашанки виник у нас в Україні дуже давно. У вісімдесятих роках XIX століття, при розкопах Кривушанської

могили археолог Уваров знайшов глиняні яйця. Такі ж яйця знайшов у 1908 році і Хвойко при розкопах на Полтавщині. Крім того, вчені порівнювали орнаменти на посудинах, що були знайдені при археологічних розкопах, з найстарішими орнаментами писанок і довели, що звичай розмальовувати писанки походить у нас на Україні ще з передхристиянських часів. Найстаріший орнамент на писанках подекуди зберігається ще й досі. Він переважно геометричний: трикутники, спіралі, кола, сорококлині, сорок гілок тощо. Все це — знаки різних ритуалів або священних чисел (...).

На Лемківщині писанки пишуться голівкою шпильки, що гострим кінцем устромлена в патик. Пишуть кривульки

і колісця воском, що кипить у бляшаній коробці на залізній блясі або над вільним вогнем на триніжках. По писанні кидають до фарби. Краски роблять з лушпиння цибулі, дубової кори, червоного, зеленого та блакитного паперу. Як пише Юліян Тарновин, лемківський писанки небагаті на вибагливий орнамент; вони простенькі, але гарні. Крутло писані пасочки (тоншим кінцем до середини) означають сонце, менші — зірки; іншими зображеннями є квіти, хрестики, цятки і легка проба мережок. Писанки звичайно одно- або двокольорові».

Темп сьогодинського життя й нові технології, це також нові способи виготовлення писанок, про які, звичайно, у п'ятдесяті роки минулого століття ніхто уявляти собі не міг. Йдеться тут про малювання акрилом та маркерами на шкарлупці яйця, або використання для його прикрашення термонаклейок. Звичайно, не означає це, що сьогодні пішли у відставку давні технології. Навпаки, мають вони своїх палких поклонників, які готові довго й дбайливо працювати, а наслідки цього діла видно саме у великодньому кошику — зараз біля пасочки.

Писанка в архітектурі

Про повагу в українському народі до великодньої, кольорової писанки ще засвідчує й той факт, що має вона свій музій, а також спеціально присвячені їй архітектурні об'єкти. Найвідоміші з них в Україні знаходяться в Галичині: в Коломиї, Братківцях, Миколаєві (біля Львова), Доброгостові (Дрогобицький район, Львівської області).

Коломия гордиться тим, що має сьогодні єдиний та унікальний у світі музей писанки, а перед ним встановлену скульптуру великодньої писанки висотою 13,5 м і діаметром 10 метрів. Велетенське, скульптурне яйце переходить у будинок музею. Будинок поставили у 2000 р. У ньому зібрані й експонуються різні зразки розпису писанок з різних регіонів України — загалом колекція нараховує більше 12 тис. писанок, дряпанок, крашанок та яєць розписаних найрізноманітнішими техніками. Навпроти музею готель «Писанка».

Братківці — біля Стрия. У цьому селі мешканці встановили шестиметрову скульптуру писанки, в центрі якої знаходиться фігурка Матері Божої, на честь 2000-ліття від Різдва Христового. Велетенська писанка прикрашена орнаментальною мозаїкою, що її протягом →

Музей писанки в Коломиї.

Капличка-писанка в Братківцях.

Варлаам Шептицький — єпископ Львівський, Галицький та Кам'янецький Руської Унійної Церкви

27 травня 1715 р. в монастирі в с. Унів на Львівщині помер Варлаам Шептицький (в світі Василь), єпископ Львівський, Галицький та Кам'янецький Руської Унійної Церкви. Походив із давнього шляхетсько-боярського роду з Перемиської землі, який дав Україні чимало церковних ієрархів. Довгі століття після окупації Галичини Річчю Посполитою рід Шептицьких був одним із нечисленних боярських родів, що міцно тримався своєї Церкви та народу і всіляко опирався полонізації.

Єпископ Варлаам Шептицький.

Початкову освіту Василь здобув вдома, навчався в одній з польських колегій (можливо оо. Єзуїтів), досконало оволодів латиною. У червні 1664 прийняв постриг в Манявському монастирі, отримавши монаше ім'я Варлаам. Невдовзі перейшов до Унівського монастиря. 26.02.1668 ченці Унівського монастиря обрали Варлаама своїм

одного місяця викладали трьох випускників Львівської Академії Мистецтв. Писанка у Братківцях, це водночас і капличка, перед якою зупиняються паломники, що відвідують село й місцеву церкву Преображення Господнього з 1879 р.

У Миколаєві над Дністром споруджена у 2002 році каплиця «Писанка». Її, у вигляді великоднього яйця-писанки спроектував миколаївський скульптор Костянтин Малярчук. Вона розташована у найвищому пункті місцевості,

настоятелем та архимандритом (1668–1710). 19.03.1668 цей вибір potwierдив король Ян II Казимир, а 20.02.1672 — король Михайло Вишневецький. Проте за право обіймати уряд архимандрита понад два десятиліття судився з адміністратором митрополії Антонієм Винницьким та львівським єпископом Йосифом Шумлянським. 1701 став також ігуменом Віцинського монастиря і підпорядкував його Унівському.

Реально оцінюючи стан справ у сфері церковних відносин вже у 1670-х став прихильником унії Руської Церкви із Апостольським престолом у Римі. За непрямыми свідченнями 7.03.1677 у Варшаві разом із єпископом Йосифом Шумлянським, у присутності короля Яна Собеського, митрополита Кипріяна Жоховського та інших міг таємно перейти в Унію. Разом із владикою Йосифом учасник спільного з'їзду православних та уніатів в Любліні («Кольоквіюм Любленензіс»; 1680), на якому опрацьовано заходи міжконфесійного порозуміння. 27.03.1681 разом з іншими представниками духовенства у Варшаві неpubлічно присягнув на вірність Апостольській столиці. Діяльний учасник трьох унійних соборів Львівської єпархії (16–18.12.1694; 25.04.1700; 1.07.1700), скликаних єпископом Йосифом Шумлянським (останній собор проголосив відновлення єдності з Апостольським престолом).

Після смерті єпископа Шумлянського (27.07.1708) адміністратор Львівської єпархії, 21.01.1710 на Святоюрському елекційному соборі обраний на престіл Галицької єпархії, 15.06.1710 у церкві Спаса біля Самбора хіротонізований на єпископа та не пізніше липня цього ж року інтронізований на Святоюрську

недалеко самого Миколаєва (місто Стрийського району Львівської області, колишній районний центр) на Адамовій горі (інші назви нагорба — «Високий камінь», «Галія»).

Ще один пам'ятник писанці встановлений у Доброгостові Дрогобицького району — селі, де народився організатор сокільсько-січового руху, автор назви молодіжної скаутської організації «Пласт» Іван Боберський. Цей пам'ятник встановили у 1986 році.

текст і фото — (бт)

катедру у Львові. У серпні 1712 обійняв також уряд Кам'янецького єпископа. Керувати єпархією довелося у винятково складних обставинах Північної війни та громадянської війни в Речі Посполитій. Сповнення єпископського уряду розпочав з піднесення дисципліни в єпархії та налагодження тісного інституційного зв'язку з священниками, використовуючи для цього як інструмент єпископські ревізії парафій, виїзні засідання духовного суду та «помісні» соборчики духовенства. За час

Храм Успіння Пресвятої Богородиці (сер. XVI ст.) Унівської Лаври.

урядування скликав п'ять єпархіальних соборів. Документи засвідчують, що суворо карав парохів, які допускалися різноманітних зловживань, але водночас безкомпромісно захищав своїх священників від утисків коляторів («панів-дідичів»), державних контрибуцій, свавілля жовнірів. Скликав Унівський монаший собор (середина серпня 1711), на який прибули ігумени 36 монастирів Чину Святого Василя Великого, в тому числі Манявського Скиту, що залишався православним. Серед ухвал монашого собору зокрема наголошено на збереженні давніх традицій киево-руського чернецтва щодо автономії самоуправління та аскетичних і молитовних практик східного монашества, а також закриття невеликих обителів (...).

(Закінчення на 13 сторінці)

Сестра Партенія Марія Куриляк

— життя сповнене віри і відданості (спогад)

У житті зустрічаємо особи, яких відданість і служіння залишають незабутній слід у наших серцях. Такою людиною була Партенія Марія Куриляк (1924-2025), яка все своє життя присвятила служінню та турботі про ближніх. Її життя сповнене Божим благословенням, було свідченням глибокої віри, жертвованої та невтомної праці для суспільства. Її шлях повний важких випробувань, але проживши сто років залишалася непохитною у своїх рішеннях, відкритою та доброзичливою.

Марія Куриляк народилася 9 жовтня 1924 року в родині Василя і Стефанії (з дому: Смалець) в селі Острів Новий (Україна). Родинне виховання відіграло важливу роль у формуванні її духовних цінностей і сприяло розвитку покликання до монашої спільноти.

Незважаючи на трудний час воєнного лихоліття, маючи вісімнадцять років життя, 24 липня 1942 року, вона вступила до монастиря Згромадження Сестер Служебниць Непорочної Диви Марії в Кристинополі, де пройшла формацію та підготовку до богосвяченого життя. Час війни вона переживала в новітцітському домі аж до його знищення в 1944 році. Це був надзвичайно складний період. Сьогодні нам важко собі уявити, в яких складних умовах вона 26 січня 1945 року склала перші монаші обіти. Прийняла ім'я Партенія.

Знищення будинку в Кристинополі, зміна кордонів та депортаційні акції примусили настоятелів відправити молоду сестру в травні 1946 року до

Адамполя, де сестри працювали в туберкульозній санаторії для дітей. Там 15 серпня 1951 року с. Партенія склала вічні обіти.

Сестра Партенія.

Служіння в умовах випробувань

В Адамполі сестра дбала не тільки про здоров'я довірених їй опіці дітей, а й старалася, щоби кожне з них відчувало тепло, розуміння, підтримку та радість. Вона знаходила способи зробити їхнє життя світлішим — організувала вистави, вчила пісень, вела цікаві заняття й, просто, була з ними.

З огляду на ліквідацію ГКЦ, сестра Партенія працювала в різних місцевостях серед вірних Римо-Католицької Церкви в Польщі: в парафіях в Карліні (1952-1953), Пйонтку (1953-1955), Валчу

(1955-1961), Голеньові (1961-1966). Був це також час служіння для греко-католиків даному регіоні. Вона була не лише настоятелькою спільнот, захристиянкою, а й катехиткою, організаторкою парафіяльних зустрічей. Служила там, де була найбільша потреба. Особливу увагу приділяла дітям і молоді, навчаючи їх віри, молитви та любові.

Незважаючи на всі ускладнення та заборони діяльності нашої Церкви в Польщі, Згромадження не зупинило свого служіння. Сестра Партенія мала великий вплив на відновлення пасторальної праці в новотворених громадах, сприяючи в їх організації, духовному відродженню та підтримці священників у їхньому служінні.

У лютому 1967 р. коли Згромадження придбало будинок в Перемишлі, сестра Партенія стала настоятелькою спільноти. Сестра доклали багато зусиль, щоби відновити пасторальну працю. Допомогала в цьому священникам: о. Сильвестрові Крупі, який таємно відправляв богослужіння в каплиці Отців Альбертинців або Отців Салезіян, а згодом — о. Василю Гринику. Дім сестер був місцем зустрічей духовенства та вірних, обміну досвідом, в тому числі тих, хто потаємно приїжджав з радянської України.

Отець Гриник шукав у місті відповідного будинку для душпастирської праці і в 1970 р. купив дім при вул. Шопена, в якому обладнав каплицю і катехитичний зал. Там с. Партенія дбала про участь дітей у щоденних літургіях, організувала регулярні парафіяльні зустрічі та навчання катехизи, вела зустрічі з батьками, підготувляла до першої сповіді і урочистого Святого Причастя.

В міру можливостей сестра відвідувала хворих та самотніх і допомагала українським родинам, яким вдалося уникнути переселення, або по роках повернулися до Перемишля. Підтримуючи цей зв'язок, заохочувала дітей і молодь до участі в катехизації й богослужіннях. З 1973 р. сестра Партенія доїжджала до сіл Мокре, Команча і Куляшне, де вела катехизацію дітей і молоді з греко-католицьких сім'ях. Виїжджала з Перемишля в неділю після обіду, а поверталася щойно у вівторок. Служіння при парафії в Перемишлі самовіддано виконувала в роках 1967–1978 та 1993–2004.

Коли 1 вересня 1982 року Сестри Служебниці обняли місію в Круклянках і околицях, саме там послали с. Партенію. Серед українців, переселених у Вармінсько-Мазурське воєводство,

Перемишль, 1967 р. Посередині о. Андрій Шагала; праворуч с. Партенія.

виявилися особи з глибоко вкоріненою релігійною самосвідомістю, що природним чином допомагало їм зберігати національну ідентичність.

Сестра Партенія невтомно працювала серед родин, а протягом тижня доїжджала до багатьох місцевостей (Венгожево, Гіжицько, Байори, Асуни, Гуя, Позездже, Собехи, Ясенець Якунів-ка, Кути, Видміни, Хшаново та околиці) збираючи групи українських дітей та відвідуючи їхні сім'ї. Зустрічі з дітьми відбувалися в різних умовах. Часто це були храми або катехитичні зали без опалення або приватні дома. Уроки катехези були поєднані з навчанням української мови. Це допомагало молодому поколінню поглибити усвідомлення власної ідентичності через засвоєння традицій, культури, знайомство з українською літературою та історією. Заангажування дітей було дуже важливим елементом виховного процесу. Завдяки катехизації сестри підтримували зв'язок з батьками щоб подолати бар'єри ізоляції від участі в житті парафіяльної спільноти.

Праця сестри Партенії понад двадцять років на Мазурах в організації нових парафіяльних спільнот в Круклянках, Венгожеві, Гіжицьку, Хшанові, Асунах, Видмінах, Байорах та інших місцевостях, через катехизацію і зустрічі з родинами була надзвичайно ваго-мим вкладом у їхній розвиток.

Сестра не лише навчала, а й форму-вала духовний фундамент нових поко-ліннь, передаючи віру, надію та любов. Її

присутність була джерелом підтримки для багатьох родин, які з її допомогою знаходили розраду у всіх труднощах та відчували силу спільної молитви. Служіння с. Партенії охоплювало не лише катехизацію, а й догляд за хворими, до-помогу бідним та всім, хто потребував її підтримки. Була унікальною особисті-стю, відкритою, доброзичливою та гото-вою до співпраці, тому індивідуальний контакт з кожним був виявом її глибо-кої турботи про людину, її духовний розвиток та зміцнення у вірі, укріплю-ванням тотожності.

Після добготривалого служіння, у 2004 році, через погіршення стану здоров'я, переїхала на спільноту до Ольштина, а згодом у 2008 році — до Пралківце.

Життя Сестри Партенії Марії Ку-риляк було свідченням глибокої віри, самовідданого служіння та невтомної праці. Її шлях був сповнений випробу-вань, але вона залишалася непохитною у своїх рішеннях, вибору шляху.

Її довгий вік, прожите 100 років, став винятковим символом витривалості, віри та Божої благодаті, що супрово-джувала Її на життєвому шляху.

Сестра Партенія відійшла у вічність 4 лютого 2025 року, залишивши по собі незабутній слід у серцях багатьох лю-дей, а особливо в історії розвитку УГКЦ в Польщі. Її пам'ять житиме у спогадах тих, кого вона навчала, кого підтриму-вала та надихала своїм прикладом.

с. Анна Дрозд СНДМ

Варлаам Шептицький — єпископ Львівський (...)

(Закінчення з 11 сторінки)

Рішучими діями владика домігся ко-ролівського привілею про гарантування прав унійної громади Львова, захист її релігійних, культурних та економічних інтересів, звільнення русинів від вій-ськових контрибуцій, однакового з ла-тинниками оподаткування, можливість обиратися на різні уряди в магістрат, рівних прав у ремеслах та торгівлі. Вла-дика Варлаам також долучився до при-єднання до Унії Почаївського монастиря. Щодо Римо-Католицького Костелу зумів налагодити рівноправні партнерські сто-сунки. Наслідком порозуміння та спів-праці єпископа Східної Церкви Варлаама Шептицького та архієпископа Латин-ського Костелу Яна Скарбка останній 14.06.1714 оприлюднив «Артикули» (10 параграфів), які зокрема проголошували рівність прав і привілеїв латинників

та уніатів, забороняли переходи уніатів на латинський обряд, втручатися ла-тинським ксьондзам в душпастирські справи русинських священників тощо. На жаль після смерті архієпископа Яна цей документ втратив правочинність.

У 1713 Владика Варлаам відмовив-ся від уряду архимандрита на користь свого племінника Атанасія (Антонія) Шептицького та номінував його своїм коад'ютором. Перед смертю заповів чи-малі пожертви на львівський собор св. Юра та низку монастирів. Завдяки ви-значним організаційним здібностям та високому авторитету у винятково важ-кий період в історії українських земель у складі Речі Посполитої зумів навести лад в єпархії, зберегти її внутрішню консолідацію та окреслити напрямок розвитку на подальші десятиліття.

«Український погляд»

Безсила благодать

(Закінчення з 1 сторінки)

Четвер і Суботу, ми в анафорі згадуємо також «тих, що ненавидять нас». Про-симо Бога, «щоб їх пом'янув», так само як «тих, що люблять нас». В чому по-лягає поминання Богом ненависників? Не відрізняється від поминання тих, які люблять? В тій же анафорі проси-мо Отця Небесного: «Добрих у благості збережи, а лукавих добрими вчини бла-гістю Твоею». Ненависників Бог поми-нає, щоб опам'яталися, перестали коїти зло. Своєю благістю, з якої можуть чер-пати всі, хоче зробити їх добрими.

Віра в Бога, об'явленого Ісусом Хри-стом, не дозволяє сумніватися, що Він поминає росіян, хоче з лукавих зробити їх добрими. І безперечно, з особливою наполегливістю робить це від трьох років. Не видно, на жаль, жодних ре-зультатів. Не відчиняють дверей своїх сердець. Він стукає, хоче ввійти, але клямка є тільки з їхнього боку. Якщо не хочуть його запросити, Він силоміць не переступить порогу серця.

Україні, після понад трьох років страстей, коли Божественна благодать неспроможна скрушити закам'янілих російських сердець, лишається насліду-вати Авакума: ждати спокійно на день нещастя, щоб упало на народ, який на неї нападає. Ждати, зрозуміло, не склав-ши руки, а як робить це з допомогою чесних народів, захищати міста і села, щоб не гинули діти. Коли благодать ви-являється безсилою, єдиним виходом є кара, «день нещастя», який матиме терапевтичну силу. Не можна дивувати-ся, що народ, якому загрожує тотальне знищення, запрошує Господа до такого втручання.

Тисячу сімсот років тому, в Нікеї, Отці зібрані на першому Соборі, стри-вожені тим, що через неточні астроно-мічні обчислення були сонячні роки без святкування Пасхи, встановили точні критерії визначення річного свята Хри-стової перемоги над гріхом, злом і смер-тю. Він ділиться з нами плодами цієї пе-ремоги. Кожного року, в кожную неділю, в кожній Євхаристії. Вірно в силу його воскресіння!

о. Богдан Панчак

Никифор Криницький

21 травня минає 130 років від дня народження найвідомішого мешканця Криниці. Отож 21 травня 1885 р. тут, на Лемківщині, народився Епіфаній (Никифор) Дровняк, лемківський художник-примітивіст — один з п'яти найвідоміших примітивістів світу. Під час депортації українців в рамках неславної

архітектор Михайло Ягольник в 2005 році, проте відкрили його 2006 року. Сам пам'ятник виконаний так, що склалася враження, що тут сидить сам художник з пензликом, шматком паперу та фарбами і щось розповідає гостям міста. Особливим зацікавленням прохочих втішаються ніс та палець худож-

також — свідому її імітацію. У першому випадку дитина, не обтяжена умовами дорослого життя, виявляючи особливу інтуїцію, бачить світ по-своєму. У другому — навколишні реалії сприймаються через існуючі мистецькі умовності.

Мабуть, ті й інші частково мають рацію. Ці суперечки досі не вщухають. Та будемо виходити з реальності,

Пам'ятник Никифору перед церквою в Криниці.

акції «Вісла» в 1947 р. чотири рази вивожений на «Західні землі» і чотири рази, пішки, долаючи 700 кілометрів, повертався на рідну Лемківщину.

Світ про малярів з уродженим талантом знав віддавна. Появилось навіть для них особливе названня: художник-примітивіст, або художник наївного живопису. Натомість, просто йдеться про особу без освіти, або з невисокою, але природно обдаровану й з особливим талантом сприйманням навколишнього світу, що вона показує своїми тендітними творами.

Оскільки Польща про Никифора знала добре, а до сьогодні на тему його особи й особливого таланту написано безліч статей, книжок, а навіть знятий художній фільм, так в Україні насправді про нього відносно недавно стало відомо численнішому гурту людей. Зокрема надзвичайну роль у цьому ділі відіграє пам'ятник Епіфанію Дровняку встановлений у Львові.

Пам'ятник художнику у Львові виконали скульптор Сергій Олешко та

Церква святих Петра і Павла в Криниці.

ника. Нова традиція бо мовить: «Якщо хочеш, щоби твоє бажання здійснилося, треба потерти носа або піднятий вгору палець цьому „веселому художнику”». Ось тому вони такі й блискучі, немов щирозолоті.

(бт)

За нього сперечалися країни: історія художника Никифора Криницького

Українські поціновувачі мистецтва наївного живопису дізналися про Никифора Криницького відносно недавно. Його ім'я прозвучало поруч з такими відомими постатями, як Марія Примаченко, Катерина Білокур, а у світовому контексті — Ніко Піросманішвілі, Адрі Руссо, Амедео Модільяні. Повне ім'я — Епіфаній Никифор Дровняк із лемківського містечка Криниця — відомий у світі художник-самоук. Навіть тоді, коли його картини експонували в Парижі, він не розкошував. Прожив 73 роки.

Мистецтвознавці віддавна сперечаються, чи слід вважати примітивним або наївним мистецтвом лише вроджену інтуїтивну творчість, позбавлену рефлексій і самокритичності, чи

що вже склалася у випадку Никифора, який був самим собою від народження: багато імен, дві країни, а неповторний художник з Криниці — один. За право вважати Никифора «своїм» сперечалися знавці й поціновувачі мистецтва з Польщі та України; мабуть, це і загальмувало процес його визнання у нас (Україні — ред.).

Перша офіційна виставка його творів відбулася в Національному музеї українського народного мистецтва у Києві лише у 2013 році. Що ж до Польщі, то на той час уже існував Музей Никифора у Криниці... Пам'ятник Никифору на майдані перед церквою Святих Апостолів Петра і Павла в Криниці.

До речі, першу виставку, що відкрила світові цього художника, експонував у Парижі львівський художник Роман Турин. Побачивши твори Никифора (тоді — Дровняка), вражений Турин передав кілька його робіт до Парижа на виставку європейських митців у 1932 році, де вони були високо поціновані.

Доля не була милостивою до нього. Після війни, під час акції «Вісла» його кількаразово вивозили на північ, до Щецина, але кожного разу він повертався до Криниці. Це курортне містечко вважав рідним. Тут він народився

Пам'ятник Никифору перед Домініканським собором у Львові.

у 1895-му і був хрещений як Епіфан, на честь св. Епіфанія.

Його мати, лемкиня, тобто українка-горянка, померла під час війни, батька ж він не знав. Подейкували, ніби це був хтось із польських художників. Коли вкотре не вдалося Никифора переселити, вирішили змінити національність. Вигадали йому ім'я Ян, а прізвище — Никифор. Відтоді фігурував у мистецтвознавчій літературі як Ян Криницький, Матейко з Криниці, Майстер з Криниці, Лемко Никифор тощо. Вже наприкінці життя отримав паспорт на ім'я Никифора Криницького. Під цим іменем і запам'ятався.

Мав талант уроджений, а не набутий чи вигаданий. Про це свідчить його життєпис... Спершу шукав собі інших занять, пробував працювати перукарем, але завжди повертався до малювання, бо лише це давало йому задоволення. Обмінював свої малюнки на їжу або послуги, приймав звичайну благодійну допомогу. При цьому з часом удосконалювався як художник. Є легенда про глухонімого і неповносправного Никифора. Такий погляд є однобічним, а уявлення про нього — спрощеним.

Справді, мав мовні вади і зрозуміти його було не завжди легко. Але, швидше, може йтися про вибіркиму свідомість людини, для якої малювання, власне, й було самим життям.

Церква. Никифор Епіфаній Дровняк (Криницький). Картина із галереї Стефанії та Михайла Марковичів (Новиця).

Митці, які цінували Никифорові здібності й наполегливе прагнення малювати, пробували навчати його, зокрема у Кракові, але кожного разу Никифор повертався до Криниці. Таким чином, його ім'я і назва містечка поєдналися

Напис на львівському пам'ятнику Никифору.

в особі Никифора Криницького. Вже після війни, коли його твори почали частіше з'являтися на міжнародних виставках, життя Никифора змінилося, бо став професіоналом і добре заробляв.

У 50-х роках відбулися його виставки у Парижі, Римі, Белграді, Загребі, Амстердамі; у 60-х — у Ганновері, Відні, Чикаго, Страсбурзі, Хайфі. Про лемківського примітивіста були написані статті й навіть книжки.

Так на схилі своїх літ зажив світової слави і став повноправним громадянином, отримав добре житло, подорожував не з відчаю, а для задоволення. Та найголовніше — уперше відчув себе потрібним і пошанованим... Шкода, що в тодішній підрадянській Україні Никифор не був гідно поцінований. Отож українські шанувальники народного мистецтва дізналися про Никифора з Криниці з певним запізненням. Тому згадати про нього варто не лише з нагоди 10-річчя першої виставки у Києві. Адже надто

не схожий на інших. Що ж, власне, це за всіх часів було головною рисою правдивого, непідробного митця.

*Андрій Топачевський,
заслужений діяч мистецтв України
«Україна молода» (04.10.2023)*

Воскресіння

Уляна Кравченко

В цей день, в цей третій день
і голубинь небес
і яра зелень трав,
і біла віточка вишень —
все каже нам:
Воскрес! Воскрес!

В цей день, в цей третій день
і правда і любов
перемогли брехню і люту злобу
і встав
Ісус Христос
у славі
з гробу!

У храмі з блисків і блакиту
знімається віток зелена хоругви!
На стебелинах зависло срібло рос
і квіти білі, як алмаз,
схилились перед Божим Сином
і гомонять. Воскрес Христос!

Принижені, нещасні, радіймо враз!
Хай щезне туга...
Берім сьогодні шати ясні
і крашанки червоні
у долоні,
і стрічаймо друга,
вітаймо брата:
Воскресла правда на хресті розп'ята...

Хоч бачимо свій шлях у тернах,
але ми знаємо, по днях страждань
Голгофи —
йде Воскресіння день!
Ми сміло ставимо життю чоло —
для нас срібні дзвони дзвонять джерело.
Для нас лунає великодній дзвін: —
Христос Воскрес!

Великодні дзвони Грицько Чупринка

В небі, в зоряній безодні,
Тонуть дзвони великодні,
Тонуть, тонуть, ніби сон,
Б'ють, дзвонять тон у тон;
З ними дума в небо лине,
З ними никне, з ними гине
Тьма заслон. Гаснуть зорі.

Знову світло.
Все радіє, все розквітло.
Зникла сила перепон.
Вся земля — святий амвон!
Сяйвом душі всі облиті
І немає їм на світі
Заборон.

Воскресіння

Богдан-Ігор Антонич

Дзвони грають зарання, бо зоря
сходить рання,
дзвони грають, вітають, бо зоря є ясна,
дзвони грають зарання, від самого
світання,
дзвони грають, вітають, воскресає
весна.

Дзвони б'ють без утаву,
б'ють на радість, на славу,
дзвони б'ють в п'янім герці,
хоч замовкли, б'ють знов,
дзвони б'ють без утаву, будять тишу
імлаву,
дзвони б'ють, бо у серці воскресає
любов.

Дзвони б'ють невгамовно,
кличуть чудо містерії,
дзвони б'ють срібнотонно,
струміль радісних слів,

дзвони б'ють самодзвонно, бо це духи
матерії,
дзвони б'ють, гармонійний воскресає
двоспів.

Дзвони грають шовково, осяйно,
барокково,
дзвони грають, вся земля на привіт
поспіша
дзвони грають шовково, будять
Сонячне Слово,
дзвони грають, бо моя воскресає душа.

Свята великодні

Леся Храплива-Щур

Таке сонце, як писанка,
Зійшло у неділю.
Таке кругле, променисте,
Як яєчко біле.

Такі діти, як те сонце,
В вишиванках білих,
Поспішали у церковцю
В Воскресну Неділю.

Такі квіти, як ті діти,
Розцвіли сьогодні —
Вшанувати, звеличати
Свята Великодні.

Нехай бринять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай,
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.

На вас погляне Божа Мати,
Радіючи з святих небес...
Збирайтесь, діти, нум співати:
Христос Воскрес! Христос Воскрес!

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кошалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір (бт). Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemyśl**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: **BLAHOWIST**; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 **Górowo Iławeckie**, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001